

Kūlas dedzināšana apdraud cilvēku dzīvību, īpašumu un apkārtējo vidi!

Date : 23/03/2020

Šodien sākas astronomiskais pavasaris, kaut gan sezonai raksturīgais netikums – kūlas dedzināšana Latvijā norisinās jau no 16.janvāra, kad tika reģistrēts pirmais šā gada kūlas ugunsgrēks, kur Rīgā pērnā zāle dega 100m² platībā. Šobrīd valstī reģistrēti jau 75 kūlas ugunsgrēki un aizvadīto dienu statistika liecina, ka pērnās zāles ugunsgrēku skaits strauji pieaug.

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs prognozē, ka ilgākā periodā Latvijā gaidāms sauss laiks, kas varētu veicināt kūlas ugunsgrēku izplatīšanos, tādēļ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) atgādina: kūlas dedzināšana ir aizliegta un sodāma rīcība! Kūlas dedzināšana apdraud cilvēku dzīvību, veselību un īpašumu, kā arī nodara būtisku kaitējumu dabai!

PĒRN PALIELINĀJIES KŪLAS UGUNSGRĒKU SKAITS UN TO RADĪTO POSTĪJUMU APMĒRS!

2019.gadā valstī reģistrēti 2900 kūlas ugunsgrēki, kas ir par 35% vairāk nekā 2018.gadā. Pērn palielinājies ne tikai kūlas ugunsgrēku skaits, bet arī to rezultātā radīto postījumu apmērs (neskaitot nodarīto kaitējumu videi) – iznīcinātas 130 ēkas/būves un cieta 11 cilvēki, kas abos gadījumos ir augstākais rādītājs pēdējo desmit gadu laikā.

Kūlas dedzināšanas rezultātā pērn izdega 3253 hektāri Latvijas zemes, kas ir par 61% vairāk nekā 2018.gadā, kad izdega nesakoptās teritorijas 2018 hektāru platībā.

VUGD pieredze liecina, ka pavasarī daži iedzīvotāji mēdz apkopt īpašumu, aizdedzinot neapkoptās platības ļaunprātīgi. Arī bērni vai pusaudži spēlējoties vai apzināti dedzina pērno zāli, bet liela daļa no kūlas ugunsgrēkiem izceļas nepieskatītu ugunsgrēku vai nevērīgi izmestu izsmēķu dēļ.

TIKAI DIVOS NOVADOS PĒRN NEBIJA NEVIENA KŪLAS UGUNSGRĒKA

Pērnās zāles dedzināšana ir visas Latvijas problēma, tomēr ik gadu ir novadi, kuros nav reģistrēts neviens kūlas ugunsgrēks! Pērn gan tikai divos novados – Mērsraga un Rojas novadā netika reģistrēts neviens kūlas ugunsgrēks. Turpretī visvairāk kūlas ugunsgrēku reģistrēts Daugavpils novadā – 180, Rēzeknes novadā – 125 un Dobeles novadā – 98 pērnās zāles ugunsgrēki.

Salīdzinot republikas pilsētu statistiku, 2019.gadā visvairāk kūlas ugunsgrēku bija Daugavpilī – 268, Rīgā – 176 un Jēkabpilī – 119. Jāpiebilst, ka Rīgā, salīdzinot ar 2018.gadu, kad tika reģistrēti 232 kūlas ugunsgrēki, pērn to skaits tomēr ir sarucis. Arī Ventspilī un Jūrmalā vērojama pērās zāles ugunsgrēku skaita samazināšanās, bet vismazāk kūlas ugunsgrēku (16) bija Valmierā.

Kopējā statistika par kūlas ugunsgrēkiem Latvijā ir pieejama šeit:

https://vugd.gov.lv/files/textdoc/stat/kulas%20ug.skaitis%202013_2018.pdf

KO DARĪT, LAI NEPIEĻAUTU KŪLAS DEGŠANU?

Ministru kabineta 2016. gada 19.aprīļa noteikumos Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi”, 6.punktā noteikts, ka ikvienas personas pienākums ir nepieļaut ugunsgrēka izcelšanos vai darbības, kas var novest pie ugunsgrēka.

Lai pavasarī neveidotos kūla, iedzīvotājiem un pašvaldībām ir jāsakopj savi īpašumi jau rudenī – jānopļauj zāle un jānovāc atkritumi. Teritorijas sakopšana ir jāveic sistemātiski, regulāri to attīrot no degtspējīgiem atkritumiem un teritoriju ap ēkām 10 metrus platā joslā attīrot no sausās zāles un nenovākto kultūraugu atliekām. Sakoptā īpašumā pavasarī neveidosies sausā zāle un nebūs iespējama tās degšana.

Ir nepieciešama aktīvāka pašvaldību iesaistīšanās gan sakopjot teritoriju, gan pašvaldības saistošajos noteikumos nosakot pienākumu un nosacījumus teritorijas sakopšanai, kā arī kontrolējot šo nosacījumu izpildi. Ja visas pašvaldības iesaistītos un noteiktu šīs minimālās zemes apsaimniekošanas un uzturēšanas prasības, kā arī tās kontrolējot, tiktu novērsta kūlas veidošanās un ugunsgrēku izcelšanās iespējamība.

KO DARĪT, JA DEG KŪLA?

Situācijās, kad iedzīvotāji pamana kūlas ugunsgrēku, nekavējoties ir jāzvana VUGD uz vienoto ārkārtas palīdzības izsaukumu numuru 112, jānosauc precīza adrese vai pēc iespējas precīzāk jāapraksta vieta, kur izcēlies ugunsgrēks, kā arī ir jānosauc savs vārds, uzvārds un telefona numurs, un jāatbild uz dispečera jautājumiem.

Svarīgi ir pēc iespējas ātrāk paziņot ugunsdzēsējiem glābējiem par izcēlušos ugunsgrēku, lai viņi varētu savlaicīgi ierasties notikuma vietā, pirms liesmas ir izplatījušās lielā platībā un apdraud tuvumā esošās ēkas.

VAI IEDZĪVOTĀJS PATS VAR DZĒST KŪLAS UGUNSGRĒKU?

Ja iedzīvotājs pats vēlas uzsākt kūlas dzēšanu pirms ugunsdzēsēju glābēju ierašanās, tad sākotnēji ieteicams ir objektīvi izvērtēt esošo situāciju un pārliecināties, vai dzēšanas darbi neapdraudēs iedzīvotāja dzīvību un veselību.

Degošu pērno zāli jeb kūlu var mēģināt apdzēst ar ūdeni, smiltīm, vai arī izmantojot koku zarus, piemēram, egļu zarus. Nav ieteicams mēģināt liesmas apdzēst, mīdot ar kājām, jo apavu zole var neizturēt uguns radīto karstumu, turklāt var aizdegties apģērbs.

Dzēšot liesmas vai glābjoties no tām, ir jāatrodas izdegušajā pusē, aptuveni 1 – 2 metru attālumā no liesmām, jo gadījumā, kad liesmas pēkšņi mainīs virzienu, cilvēks būs mazāk apdraudēts. Izvērtējiet situāciju un neriskējiet! Saproto, ka kūlas ugunsgrēka dzēšana nav droša, iedzīvotājam, lai neapdraudētu savu dzīvību un veselību, ir jāpārtrauc liesmu dzēšana un jāgaida ugunsdzēsēju glābēji drošā vietā.

KĀDI SODI IR PAREDZĒTI PAR KŪLAS DEDZINĀŠANU?

Saistībā ar kūlas ugunsgrēkiem VUGD kontrolē, vai tiek ievērotas „Ugunsdrošības noteikumu” prasības. Ja konstatēts pārkāpums, tiek uzsākta administratīvā lietvedība saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu.

Normatīvajos aktos ir paredzēti šādi sodi:

- atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) 179.panta ceturtajai daļai par kūlas dedzināšanu uzliek naudas sodu fiziskajām personām 280 līdz 700 eiro;
- atbilstoši LAPK 51.panta otrajai daļai par zemes apsaimniekošanas pasākumu neizpildīšanu un zāles nepļaušanu, lai novērstu kūlas veidošanos, uzliek naudas sodu fiziskajām personām no 140 līdz 700 eiro, bet juridiskajām personām – no 700 līdz 2900 eiro;
- saskaņā ar Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumu Nr.238 „Ugunsdrošības noteikumi” 21.punktu, zemes īpašniekiem (valdītājiem) jāveic nepieciešamie pasākumi, lai objekta teritorijā nenotiktu kūlas dedzināšana. Par šīs prasības pārkāpšanu, atbilstoši LAPK 179.panta pirmajai daļai VUGD uzliek naudas sodu fiziskajām personām no 30 līdz 280 eiro, bet juridiskai personai – no 280 līdz 1400 eiro.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī šogad VUGD sadarbojas ar Lauku atbalsta dienestu, kuram sniedz informāciju par kūlas degšanas vietām. Ja ir degusi kūla, zemes īpašniekiem tiek samazināts Eiropas Savienības platību maksājums.

Gadījumā, ja iedzīvotājs pamana kūlas ugunsgrēku, nekavējoties ir jāzvana 112, lai izsauktu ugunsdzēsējus glābējus. Savukārt, ja redzat personu, kas dedzina pērno zāli, ir jāziņo Valsts policijai, zvanot 110.

IZPLATĪTĀKIE MĪTI UN PATIESĪBA PAR KŪLAS DEDZINĀŠANU

Sabiedrībā ir izplatīti vairāki mīti par kūlas dedzināšanu, piemēram, ka, dedzinot pērno zāli, zeme paliek auglīgāka un kūlas dedzināšana ir senlatviešu tradīcija, vai arī, ka tādejādi iespējams sakopt neapsaimniekotās un nesakoptās teritorijas un tas ir veids kā cīnīties ar ērcēm. VUGD norāda, ka visi pastāvošie mīti par kūlas dedzināšanas lietderīgumu ir tikai mīti, kuri neatbilst patiesībai.

MĪTS: Kūlas dedzināšanu ir iespējams kontrolēt.

PATIESĪBA: Vēja un citu apstākļu ietekmē, degšanas virziens var mainīties, liesmas var strauji izplatīties un pārnesties uz ēkām utt. Cilvēki neapzinās, ka, jo garāka zāle, jo lielākas liesmas un līdz ar to nekontrolējamāks ugunsgrēks.

MĪTS: Kūlas dedzināšana nenodara kaitējumu dabai.

PATIESĪBA: Kūlas dedzināšana nodara būtisku kaitējumu dabai un tās bioloģiskajai daudzveidībai, iznīcina vērtīgus augus, kukaiņus un sīkdzīvniekus, putnu ligzdas. Vislielākais ļaunums tiek nodarīts, dedzinot kūlu lielās platībās un vēlu pavasarī vai pat vasarā, kad ir pamodušies gandrīz visi dzīvnieki, izveidotas putnu ligzdas, sadētas olas. Turklāt dedzinātas tiek arī putniem nozīmīgās mitrās pļavas, ezeru un upju palienes.

MĪTS: Pēc kūlas dedzināšanas zeme paliek vērtīgāka un auglīgāka. **PATIESĪBA:** Kūlas dedzināšana samazina sugu daudzveidību un tā vienkāršojas. Dedzināšanas rezultātā virsroku gūst dažas bieži sastopamas graudzāles ar stipru sakņu sistēmu, kas sāk dominēt agrākās sugu daudzveidība vietā. Tās rezultātā izzūd retās vai tikai dabiskiem zālājiem raksturīgās sugas, bet dedzināšana, sadegot organiskajām vielām, rada arī mēslošanas efektu, kas dabiskai pļavai nav vajadzīgs. Kā arī kūlas dedzināšanas dēļ samazinās sugu daudzveidība, kas attiecīgi mazina dabas estētisko skaistumu – dabā izzūd dažādas krāsas, smaržas un skaņas, ko rada floras un faunas daudzveidīgums.

MĪTS: Dedzinot kūlu ir iespējams cīnīties ar ērcēm.

PATIESĪBA: Lai gan daļa ērcu sadeg, taču to skaits nav liels, jo zāle vēl nav

izaugusi, un lielākā daļa no ērcēm vēl nav aktīvas.

MĪTS: Kūlas dedzināšana ir senlatviešu tradīcija.

PATIESĪBA: Senajos ticējumos un lauksaimniecības aprakstos nav liecību, ka tā būtu pašmāju tradīcija. Turklāt bieži tiek pat pieminēts, ka zāles pat trūcis. Latviešiem savs zemes gabals bija svēts un tas tika izmantots pilnībā un apkopts rūpīgi, līdz ar to pavasaros uz laukiem sausās zāles nebija.

VUGD katru gadu informē un izglīto iedzīvotājus par kūlas dedzināšanas bīstamību, bet ar to nepietiek, lai šādu ugunsgrēku skaitu samazinātu – joprojām ik gadu tiek reģistrēts ievērojams skaits kūlas ugunsgrēku, kuros nodeg vairākas ēkas un cieš cilvēki. Lai samazinātu kūlas ugunsgrēku skaitu, nepieciešama aktīvāka pašvaldību iesaistīšanās, kā arī iedzīvotāju domāšanas un uzvedības maiņa, apzinoties savas rīcības iespējamās traģiskās sekas.

VUGD aicina iedzīvotājus sakopt apkārtējo vidi un savus īpašumus bez kūlas dedzināšanas un gadījumos, ja ir izcēlies kūlas ugunsgrēks - nekavējoties zvanīt VUGD uz vienoto ārkārtas palīdzības izsaukumu numuru 112!

*Agrita Vītola,
VUGD Prevencijas un sabiedrības informēšanas nodaļa*